

ბელი ვ. ი. რკილიძემ, რომელიც დღემდე ასრულებდა დირექტორის თანამდებობას. გუშინ წინ, 19 მაისს, ქალაქის გამგეობამ აცნობა ეს კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მინისტრ-ველს და სხვათა ვ. დანილოვი და ვ. ი. რკილიძე დამატკიცოს ამ დღემდე;

* ფოტოგრაფმა ერმაკოვმა წყალდიდობის გარდა სურათები 13 ადგილებისა, რომლებიც 13 მაისს მტკვარში წალეკა ეს სურათები გამოყენებულა ზოგიერთის მადლობაში სისხლის ქუჩაზე.

* ამიერ კავკასიის სხვა და სხვა ადგილებიდან გვარტობიანებს, რომ წვიმის გამო ბევრგან აღიდგენულა წყალი და ნიადაგისა და დიდ ძალი ზარალი მოუტანა მცხოვრებელნი კახეთიდან იუწყებიან, რომ ითარი სპინილი აღიდგენულა, შვიდი ხლი სულ ერთიანად წაუღია, ბაღები, ნახევრი აღიდგენი და გზები გაუფუჭებია. აღიდგენულა აგრეთვე არაგვისა და ქლივი დაუზარალებია ამ მიწის ნაპირს ნაპირებზე გაშენებული სოფლები. სხვათა შორის შემდეგი უბედურება მოხდა. 5 მაისს ტფილისის მახრის სოფ. მანგლისის მცხოვრები იანე ბაკური თავის ამხანაგით მიდრეკილ გულმავარში და არაგვი უნდა გასულიყო. არაგვზედ იგი ფეცარი ყოფილა თურმე ბაღი გადგებულა. მკაურის ამხანაგი შვილობიანად მივიდა ვიწრო ნაპირზედ, ბეკაურს-კი ფეხი დაუსტრა, წყალში ჩავარდა და დაიბრია. სამარლის გვიამი ერთის კვირის შემდეგ იპოვნეს ანაზურის ასლი.

გორის მახრის სოფ. ახალქალაქი და იუწყებიან, რომ წვიმის გამო მიდრეკილ თევზი საშიშლად აღიდგენულა, რამდენიმე ერთ-სართულიანი და ორ-სართულიანი სახლები დაზარადა და დინახები დაუზარალებია. წყალი ისე დიდ ყოფილა თურმე, რომ დიდრონ კაკოს ხეები ძირიანად ამოკლდია. ძლიერ დაზარალებენ წყალდიდობით ოთხ თემის ხეებს მცხოვრებნი. რათ სახლის გარდა წყალს სულ ერთიანად წაუღია მთელი სოფელი. იმ ოთხ სახლისა ცა-

ლიერი კვლდებოდა დარჩენილ. საზოგადოებრივ ნიადაგებს ბევრად დაუზარალებია ხალი. ზოგან ზარალი ისე დიდია, რომ ბევრს არც სახლი აქვს და არც პური.

* ამაღლება დღეს, თელეთობას დიდ-ძალი ხალი დაწვრტია. ბევრნი ყოფილან უფრო ქაჩიყიანად. მისულან აგრეთვე მოლოცვნი მთელ სამხრეთ საქართველოს სოფლებიდან (სომხთიანად). ტფილისიდან იქ ქართული პატარა-პატარა იფ-ფისანი წიგნები წაუღიათ და 2 მანათის გაუყიდნათ გულმავარში. აი რა წიგნები გაუყიდნათ: ლექსიანი, მღვთავიანი, არსენას-ლექსი, თამარ-მეფე, დავით აღმაშენებელი და სხვ.

* ჩვენ მოგვიყვია ახალი წიგნი სომხურს ენაზედ „სამშობლოს გარეშე“, მოასრულა კონსტანტინე აპარლიანიკა. გამოცემული მისეს ტარვერდინცის მიერ. წიგნი სუფთად და ლამაზად არის გამოცემული, შეიცავს 45 გვერდს და ღირს 15 კ.

* თელავისა და სიღნაღის მახრებში პურს თან-და-თან ფსი ემატება. თუცა მოსავალს ჯერ-ჯერობით კარგი პირი უნდა, მაგრამ შიმშილზე, რომ გამოუღმებულმა წვიმებმა არ წაახდინოს.

* ჩვენს ვახუთში უკვე იყო მოხსენებული, რომ ამიერ კავკასიის რკინის გზის ლინდები ბევრგან გაფუჭდა ნიადაგებისა და წყალდიდობის გამო, ასე რომ, საქონლის მატარებლის მიმოსვლა შეაჩერეს. ეს-სა კიდევ გვარტობიანებენ, რომ 14 მაისს აღიდგენულა მტკვარმა გააფუჭა ფოლის ხიდი.

17 მაისს ოორისა და ალაზნის წყალდიდობის გამო მტკვარიც ძლიერ აღიდა და წალეკა სადგური ეგლახი და მთელი მიდამო. ქარვასლები, დუქნებსა და სახლებში წყალი შევარდა. მცხოვრებნი უსახლოდ დარჩნენ. რკინის გზის მმართველობამ მცხოვრებთ ვაგონები დაუთმო საცხოვრებლად, რკინის გზის უფროსი წვიდა ეგლახს და შეაჩერა საქონლის მატარებლის მიმოსვლა. გუშინდელ

დღიდან შეჩერებული აგრეთვე საქონლის მატარებლის მიმოსვლა. ბაქსა და ტფილისს შუა. გუშინდელ დღიდან-კი მტკვარმა იყო. იმდღი აქეთ, 2—3 დღის შემდეგ ფოსტისა და საქონლის მატარებლების მიმოსვლა ისევ დაიწყება.

* სოფ. ქვად (ქვედა ბუარა): აქეთ სტოვრობს ერთი ქართველი კაცი, სულელი მამადიანი, ვგარდ გვიგონ, რომელიც პრედას არჩენს ადვოლდამ სნეულაბის წამლობა გვიგონის გვარში ძველის-ძველიდანგა დარჩენილი. გვიგონს ქართული კაზახალი ნიკო აქვს და აგრ-კოხობა იცის. მისი შვილი სოფ. ქვანში ხოჯა ილი-ფეხინდის აბარია სასწავლებლად. ხოჯა ქართველი კაცია და თავის ბავშვებს ქართულიც ასწავლის.

* ს. შუაღვი (ბორჩლოს მახრ). 12 მაისს: სწორედ ორი კვირა სრულდება დღეს, რაც გაუწყნარებელი სწავლა. საშინელი ნიადაგი მოდის მალაღობრ მთებშიც. ამ სოფელს პატარა წყალი უვლის ერთს მხრივ, რომელიც იშვიათად აქილდება მუხლის თაფს, მაგრამ დღეს ისეთი გადგენილია; რამდღეს დილით ცხენოსანი კაცი მოიტაკა და, დაოჯღბ რომ არ მიშველებოდნენ, დაიჩოხობა. მხედარი ვახლდა აქილის მოხელე კავალი-ოვი, არ გამოსულა ამ ამბის შემდეგ ილი საათი, რომ ამავე დღისავე მოიკვდა ერთი სომეხი, რომელიც იღვა წყლის ნაპირს და იქერდა ხეტეს. მაგრამ ისიც დაიხსენს, ამ გვარს ხანგრძლივის წინებებს მიწხედა სამი მიწის სახლი ნახვარა, მაგრამ უბედურება-კი არა მოხდარა-რა, რადგან მცხოვრებლებმა მოასწრეს გაბო-სვლა გარეშე.

თუ ასე გასტანა. წვიმებმა უსათუოდ, რომ კახეთზედ ურსი დღე დადგება ბორჩლოს მახრას, რადგან პური და ქერი უსათუოდ წახდება.

11 ამავე თვისას ტფილისის ოლქის სასამართლოს სესიამ 8. შუალაგვში განიხილა სიმან გიორგის ძე ფიცხელურის საქმე, რომელსაც ბრალდებოდა დაბარჯვა 947/2 კო-

ლის პურისა, რომელიც მის მოუკრეფნი აწერია ზარატიანის მამულში, როგორც ეკელს, იმის ნაცვლად, რომ გაყენდა და ფული გადაეცა კუთხულებისამებრ. სასამართლომ საქმის განხილვის შემდეგ დანაშაუდ არა სცნა ფიცხელური და გამართა.

* გვ. „Кавк.“-ის კორესპონდენტი იწერება შემდეგდგან 30 აბრილის თარიღით: ხოროსანისა, გვრამ სნეულაბის წამლობა გვიგონის გვარში ძველის-ძველიდანგა დარჩენილი. გვიგონს ქართული კაზახალი ნიკო აქვს და აგრ-კოხობა იცის. მისი შვილი სოფ. ქვანში ხოჯა ილი-ფეხინდის აბარია სასწავლებლად. ხოჯა ქართველი კაცია და თავის ბავშვებს ქართულიც ასწავლის.

ამ ამბავს უნდა დავძინოთ, რომ უკანასკნელ თთვეებში მთელ ტფილისს გუბერნიამ არაერთი გადაღმეგები სენი არ გაჩენია.

* ამ დღემდე ტფილისში გარდაიცვალა სპარსეთის ქვეშევრდომი ზაქარია თუმანიანი, რომელიც წახალისებულა. გვ. „არსადგენს“ მოკაყის შემდეგი ცნობები: განსვენებულია შესწორა ბარში კაცთ მოყვრეთა საზოგადოებას* 1,000 მან., რათა მან დაურთოს ღირსი ვასათ-ხვარა ქალბის, იტრუსალიანის სომეხთა მონასტერს—500 მან., ენიაწილის მონასტერს—300 მან., ბაქოს სომეხთა თავმჯდომარის—500 მან., ბაქოს საკლებო სომეხთა სასწავლებელს—200 მან., თავიზის სომეხთა სასწავლებელს—1,200 მან., თერანისა, მარაშისა, რუტისისა და არდაბილის სომხურ სასწავლებლებს—300 მან. თითოს. სულ 5,000 მან.

მოდურობი

20 მაისს ქ. რომში, მცირე ავადმყოფობის შემდეგ, გარდაიცვალა გამოჩენილი ექიმ-მოღვაწე, რომის უნივერსიტეტის პროფესორი ფიჩი-ოლოგისა. მოღვაწეობდა დიდად გოლანდიაში 1822 წელს. დამთავრდა უმაღლესი სასწავლებელი ქ. გვიდენბურგში. შემდეგ კი თხუთმეტი წელიწადი გაატარა ლაიპციგში, სადაც გამართა ლაბორატორია ფიზიოლოგისა. მოღვაწეობდა

ცნობილი იყო, როგორც მწერალი. სწერდა რო ორც თავის სპეციალურ საგნის შესახებ, აგრეთვე ფილოსოფიურ კითხვებზედაც. მის თხზულებათა შორის უმათავრესი ადვილი უქარავს „სიციკლისის მოძრაობას“, რომელიც გამოსვლისთანავე გადათარგმნილ იქნა ფრანგულ ენაზედ. 1854 წელს გვიდენბურგის უნივერსიტეტში შენიშნა მისცა მოღვაწეობა, რომ მატერიალიზმსა ჰქადაგებოდა. ახალგაზრდა მეცნიერს იწყინა ეს შენიშვნა და ციურბის უნივერსიტეტში გადავიდა. იქვე კითხულობდა ლექციებს უნივერსიტეტში.

1861 წ. მოღვაწეობდა მიწვევის ტურინის უნივერსიტეტში დენსაკეტილის წყალობით, როგორც საბრძოლველად მინისტრალ იყო იტალიაში და დიდ მფლობელი იყო მოღვაწეობისა. მოღვაწეობდა 1879 წელს რომის უნივერსიტეტში იქნა მიწვეული. იქ იტალიის ქვეშევრდომად ჩაირიცხა და 1876 წელს ებოძა სენატორობა. მოღვაწეობდა თვალსაჩინო ადგილი უქარავს მეცნიერთა შორის. მან დიდი გავლენა იქონია, როგორც ევროპის მეცნიერებაზედ საზოგადოდ, ისე იტალიაში ფიზიოლოგიის წახალისებ-განვითარებაზედ კერძოდ. მოღვაწეობდა ახალ-გაზრდულ მტკიცე მატერიალისტი იყო, ხოლო სიბერის დროს იდეალისტობა დაიწყო და გეგელოზმს უახლოვდებოდა.

დაბატ სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

მიწიში, მწვენიერია ქიზიყის ბუნება, მინდორ-ვადილი, მაგრამ ხალხი-კი ძალიან გულარობიანებულა და გაქირებულა. მიწეზი არის, რასაკვირველია, თვით ხალხისავე უცხოობა, რომლის შესახებ ბევრისაგან ბევრი თქმულა და მადგენი არა გვეთვებულა-რა, რადგანაც ქვეშარტი ინტელიგენცია, რომელსაც შეუძლიან მის მართლ სარლობა გაუფიქროს ხალხ-გონება-ქონების საქმეებში, ქალაქს მში დაზარალებულია და სოფლები-კი საყვედ ყორონად გახდარა, მეტადღერ

ბარათაშვილის ლექსი: შესხი დაღაჯა უნდაღაჯი გულაჯ ქრისტიანობაში არ შესულა ამდენ ხანს, რომ როგორმე სხვა გვარად იყოს გამოთქმული, რა სკოლამ და პატარა ლექსის უკანასკნელს ხანს

ოჯეს ნაივა დაბასხა დაღაჯეს მავაშ-მოავაშის და სამოქმეტს, მაშინ ჩქოს თავაღს დაგანესხეს შუი და გლას ჩქოს გულას ას ჯაღაღებს. რომ თავიდაც ბოლომდის ვაღაფ-ფურცლოთა ბარათაშვილის ლექსით-კრება და გულს-მოღვინდენ დაფთავა-ლირით ყოველი ყვავილი, რომლი-საგან შეგდარია პოეტური თაფლ-ლი მგონისა, რომ დაწერილობით ვიკანარაკოთ მის გემოვნებაზე, რით-მაზე, მოხდენილ სიტყვაზე, ლექსის პოანზე და საზოგადოდ ყველა იმა-ზე, რაც შინადა და ღაბათს აძლევს პოეტურ ქმნილებას, ჩვენ დაგვიკო-რდება იმ მცირე ფარგლიდან გამოსე-ლია, რომელშიც გვინდა მოვაშუქე-ლიოდ ეს აღწერა—და მართალი უნდა ესთავი—სურვილი არაა გვაქვს ასე მიწროლით ღაბარაკის ამ ცაგანზე, რომელზედაც უკრატ ითქვის

და მთელი წიგნიც დაიწერება. მე ვიყნობდი ენეგვიმ ერის უნაწილ ქართველს—რათა ბევრი დავამლო, სანდრო სარაჯიშვილს—რომელმაც მთელი წერილი დასწერა ფრანგულს ენაზე იმ ერთი ტუპის შესახებ, საცა ბარათაშვილი ეუბნება საყურეს: ნეტკა იმას,

ვანც თავის სუსთქვას შესის წრადღამა მოასრუებდეს! რომ ამ ნაწილის მასშტაბი ნების მამოღვევს, მეც მეჩრის გული არა მტკირდა მისი ნაწილი შევსწირო: იმ ადგილს, მაგალითად, საცა პოეტი ათქმევინებს სუბულს: ზომითაა ბუჭება არა გეგება, —სკვდიათ ამისეგას,

რომ თავისი საქრფოს, გახავსულსა; გასწორებას! საცა მკოსანი ლოკულობას გულას მხადათ, ცსად ასს შენდა გულას სადრემ; შენ უწინასრესჩქოსა უწუა, რაც ვაწინასრეს შენა ბაგეთ რადა დაუთმთ შესად სა-თქმავად თუქმავად მამა დუმილოდ მამათავად შენადა ლო-კვად. საცა . . . მთელს ქართულს მწერ-

ლობაში არ ვიცი თუ არის სხვა იმა-ზე უკეთესი ლექსი, საცა ბარათაშვი-ლი ტყუის თვის მისისანე და წარბ-მეკრულს სატრფოს:

ნუ გეგასა ზუღას მთა დაშიმწარებ, რომ უფროა ზუღისა მთადასრებ; შენ არ იგი, არ საიამეს მოსაგებ, რისამაჟუკეთა სასდით გამომხსაუბ. ჩვეულბრძოდა მონოტონური ქართული ლექსი, მარცხლების რაოა, დენომაზე დამყარებული, ბარათაშვი-ლის კლემის ქვე ცხურისა და რით-ობის მოხერხებულის ხმარებით კო-მისი და ხალხისათა. საუბედროლო პოეტი არა ყოველს ლექსში არის თანასწორად მარმონიული. პირ-იქით უბედურს ნაწილს ამ მდღერის პოე-ტის ლექსებისა—„ჩემს მერანის“ და მწერის არ შეიძლება მდიდარი არ დავამბარა—არც რითმა აქვს საქმე და არც რითმა. რამდენადღაც მისი რითმა საიმა სასმენიოდ „ჩემს მე-რანში“, საცა ხმა განზომილი და ლექსი თითქუ ხტობთ მიარჩევენებს მის მეთხველსა. იმდენად ყოველს ზომიერებას და რითმას მოკლებუ-ლი არა ერთი სხვა მისი ლექსები. „ჩემს მერანის“ მქვეფარე რითმა:

საც დაღაჯაღაჯეს, კვ გამათმავს; იქვანს ჩემს მეთ-სამაშაშა... დადაღერ, მაგ., ბედი ქართლი-სა-ს რითმას, საცა პოეტი ამბობს ერთს ადგილზე: არაყად ვათა მამა კეთილა, რომელსაც სურს რომ თავისა შევად თავის საფთხელეკა დასასხ-კარას. ამ „ჩჩილის“ ხანას, საცა პოეტი ამბობს ბავშვზე: არა ფეჭობს იგი თავის ცსოკრებას; ანც განხედის იგი სასწაოთას ენებას: ანც თავის სასწვევლათა შობათ; ამსწავლათა თვისათა მოსაგად პარ იქითა და თქვენ დაინახეთ, რომ ხან-და-ხან ბარათაშვილის მუხსაც სინახს... იგივე ითქმის ბარათაშვილის რით-მანზე. რადაც იგი საიმაოჯე, რასაცა სხადაც სრულაა

რითა ის ლექსით-კრება, რომელ-შიაც გვხვდებთ ამ გვარი ტუპები: ასე აღოვად მუჟე არადა; პანასკს თვისას, გულად მსჭურავდა, ცათ წინაშე დადაც მსჭურავდა მამაფისთავის მჭეფას ცჭეჭა! მაგრამ... ბარათაშვილი მანც ბა-რათაშვილია. რაც უნდა. მანძი ჩი-

ბარათაშვილის ლექსი: შესხი დაღაჯა უნდაღაჯი გულაჯ ქრისტიანობაში არ შესულა ამდენ ხანს, რომ როგორმე სხვა გვარად იყოს გამოთქმული, რა სკოლამ და პატარა ლექსის უკანასკნელს ხანს

ოჯეს ნაივა დაბასხა დაღაჯეს მავაშ-მოავაშის და სამოქმეტს, მაშინ ჩქოს თავაღს დაგანესხეს შუი და გლას ჩქოს გულას ას ჯაღაღებს. რომ თავიდაც ბოლომდის ვაღაფ-ფურცლოთა ბარათაშვილის ლექსით-კრება და გულს-მოღვინდენ დაფთავა-ლირით ყოველი ყვავილი, რომლი-საგან შეგდარია პოეტური თაფლ-ლი მგონისა, რომ დაწერილობით ვიკანარაკოთ მის გემოვნებაზე, რით-მაზე, მოხდენილ სიტყვაზე, ლექსის პოანზე და საზოგადოდ ყველა იმა-ზე, რაც შინადა და ღაბათს აძლევს პოეტურ ქმნილებას, ჩვენ დაგვიკო-რდება იმ მცირე ფარგლიდან გამოსე-ლია, რომელშიც გვინდა მოვაშუქე-ლიოდ ეს აღწერა—და მართალი უნდა ესთავი—სურვილი არაა გვაქვს ასე მიწროლით ღაბარაკის ამ ცაგანზე, რომელზედაც უკრატ ითქვის

